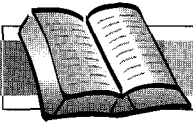

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Rust!

*“Neem rust, eet, drinkt,
wees vrolijk”*

(Lukas 12:19b)

Het wordt tijd dat ik eens wat rust ga nemen, zo beluisteren we het nog al eens de laatste tijd. Maanden lang hard gewerkt en de boog kan niet altijd gespannen zijn. Men heeft het dan over de vakantietijd die aanstaande is. Rust is iets waar velen naar uitzien. Voorwaar geen wonder als ik kijk naar het jachtige leven van alledag. De zorgvuldigheden des levens, die zaken die we mogen en moeten doen, eisen een mens bijna elk uur op. Zelfs in het nachtelijk uur kunnen ze een mens soms nog niet met rust laten.

In het verband van bovenstaande tekst kom ik ook een man tegen die rust zocht. Hij wist niet waar hij met al de zegeningen, die hij in zijn leven had ontvangen, naar toe moest. De oogst van zijn land was dusdanig geweest, dat zijn bestaande schuren te klein waren. Hij moest tegen zichzelf zeggen: “Wat zal ik doen? Want ik heb niet, waarin ik mijn vruchten zal verzamelen”. Vrucht van zijn zelfoverleg was dat hij besloot twee zaken te doen. Hij zou eerst zijn oude schuren afbreken en dan een grotere schuur bouwen. Hierin konden dan alle goederen worden opgeslagen. In de tweede plaats zou hij dan zoveel goederen hebben, dat hij eens rust zou gaan nemen. Hij had voldoende om dan te kunnen eten en drinken en vrolijk te zijn. Dan zou er eindelijk een tijd aanbreken dat hij van zijn zorgen verlost zou zijn. Het is waar dat we in het leven van alle

dag, als we voor belangrijke beslissingen staan, niet over één nacht ijs mogen gaan. De Heere Jezus heeft eens van een torenbouwer gezegd dat hij eerst eens moest gaan zitten en de kosten van de bouw moest berekenen. Anders kon het wel eens gebeuren, dat als hij het fundament gelegd had, hij vanwege geldgebrek de bouw niet af kon maken (Lukas 14). Er is op zichzelf genomen dan ook niets op tegen om een grotere schuur te bouwen als de omstandigheden van het dagelijkse leven hier toe aanleiding geven.

God noemt de man echter dwaas die denkt dat hij zelf de tijd bepaalt dat hij rust kan gaan nemen. Hij bepaalt immers niet wanneer en hoe lang hij de goederen die hij van God heeft ontvangen, kan gebruiken. De man is niet zo ver gekomen dat met de bouw van zijn schuur een begin mocht worden gemaakt. In de nacht die volgde op zijn overlegging nam de Heere Zijn ziel van hem en moest hij verantwoording voor God afleggen. Alles moest hij achterlaten. Al zijn goederen konden hem niet helpen in het uur van zijn sterven. Geheel alleen moest hij de doods-jordaan oversteken.

Velen onder ons hebben ook plannen gemaakt. Als de torenbouwer hebben ze de kosten berekend. De vakantie was wel duur, maar ze kan betaald worden. Ze zullen één of meer weken rust gaan nemen, misschien wel “eten, drinken en vrolijk

MEDEDELING

Meegedeeld wordt dat De Saambinder op 25 juli a.s. in verband met de vakantie **niet zal verschijnen**. Predikbeurten, kerknieuws en overige berichten graag tijdig inzenden.

zijn”. De accu moet weer worden opgeladen. Niet dat ze direct zich aan uitpattingen zullen overgeven, maar in die paar weken mag het strakke van alle dag er wel wat af. Zeker als we ver weg gaan, waar niemand ons kent, kunnen we toch wel een keer op een andere wijze leven. Dan mogen we het er eens een keertje “van nemen”. Dan nemen we het niet zo nauw met de kleding waarin we gewoonlijk ons kleden, met de eredienst, die we elke zondag als we thuis zijn bezoeken, met het bijbel-lezen, met ons ochtendgebed en avondgebed, met onze handen te vouwen, als we in een bepaalde gelegenheid onze maaltijd gebruiken.

Geliefde lezer, als dit laatste ook bij u het geval is, zullen we dan niet vergeten dat God ook wat tegen de

Inhoud

Meditatie: Rust!	1
Waar gaat het om?	2
Commentaar: Radicale taal	4
Als grenzen vervagen (7)	5
Verslag Generale Synode (6) . . .	6
Kerknieuws	7
Berichten	10
Predikbeurten	10

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
F. Bolstraat 12, 2981 CC Ridderkerk
tel. 0180-425915.

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

*****

Abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

*****

Alle advertenties aan:

Administratie van de Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

*****

Correspondentie-adres

Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

*****

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:

Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:

Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

*****

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

rijke man heeft gezegd, namelijk "Gij dwaas!". Hiermee wil ik met zeggen dat een mens niet wat rust mag nemen, maar ik wil er ermee zeggen dat ook in de vakantie tot uiting moet komen wat het belangrijkste in ons leven is. Ook dan gaat het om de vraag: "Mijn ziele doorziet gij uw lot, hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God!". Er is een volk op deze wereld, die zo tegen de vakanties op kan zien. Zeker als we opgroeiende kinderen hebben, die net als alle andere kinderen zijn. We kunnen helaas in onze dagen op alle plaatsen niet meer zijn.

De man van de gelijkenis hield geen rekening met God. Hij overlegde bij zichzelf (vers 17) en de vrucht was een plotselinge dood. Van harte hoop ik dat we het vorenstaande eens ter harte zouden nemen en tot ons door zouden laten dringen. Wij moeten namelijk allen geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus, opdat een iegelijk wegdrage, hetgeen in het lichaam geschiedt, hetzij goed, hetzij kwaad (2 Cor.5).

Van nature zullen we niets goeds weg kunnen dragen. Dit zal alleen anders zijn als wederbarende genade in ons leven is verheerlijkt. Zal een mens iets goeds wegdragen, dan kan dit alleen vanwege de arbeid van Sions grote Koning. Hij kon zeggen: "Wie van ulieden overtuigt Mij van zonde". Hij ging juist voor kwaden, goddelozen, hoeren en tollenaars naar deze aarde om de schuld te betalen en aan het Goddelijke recht te voldoen. Alleen vanwege Zijn arbeid en verdienste is er sprake van een "goed werk" in een mens. Christus Zelf zal dan dit goede werk, dat Hij heeft begonnen, ook voleindigen. Dat deze wetenschap, verheerlijkt in ons leven uit enkele genade, ons de komende (vakantie)dagen rust zou mogen geven. Dan hebben we geen enkele behoefte om "te eten te drinken en vrolijk te zijn". Dan is het onze begeerte om in de stilte onze weg te gaan om de gemeenschap met God, die dan wordt ervaren, niet te verstoren.

Scherpenzeel,

ds. F. Mulder.

Waar gaat het om?

Enkele weken geleden vermeldde we in ons blad het feit dat prof. dr. J.W. Maris in *De Weeker*, het kerkelijk weekblad van de Christelijke Gereformeerde Kerken, drie artikelen heeft geschreven met als titel: 'Twee of drie verbonden?'. De aanleiding voor het schrijven van die artikelen was kennelijk de kwestie 'Alphen aan den Rijn', waar binnen de plaatselijke gemeente van genoemde kerken grote onrust was ontstaan met betrekking tot de prediking. We zeiden toen deze kwestie hier te zullen laten rusten en doen dat dan ook. De leerstellige zaak waarom het gaat, kunnen we echter niet laten rusten. Prof. Maris deed namelijk in zijn korte artikelenserie enkele nogal forse uitspraken in de richting van de prediking zoals die in onze gemeenten vanouds is gebracht - of zoals hij méént dat die is gebracht. Die twee dingen zijn niet hetzelfde, maar daar komen we nog wel op terug. Voor we de bezwaren onder ogen zien, zoals die nu

vanuit christelijke gereformeerde kring tegen de onder ons gangbare prediking worden geuit, is het misschien goed voor de lezers nog eens duidelijk te maken waarom het nu precies gaat. Maris doet dat trouwens voor zijn lezers óók.

De eeuwige staat van de mens

In de eerste plaats is het belangrijk, erop te letten dat wij in de kwestie van de twee of drie verbonden spreken over die verbonden, die *de eeuwige staat van de mens betreffen*. De Heilige Schrift spreekt namelijk ook wel over verbonden die géén betrekking hebben op 's mensen eeuwige staat. Het bekendste voorbeeld is wel het verbond met Noach (Genesis 9:9-11). Heel nadrukkelijk zegt God dat dit verbond wordt opgericht met Noach en met 'uw zaad na u'. Kennelijk betreft dit Sem, Cham en Jafeth: heel het menselijk geslacht dus. Ja, meer! Het betreft álle levende ziel, die met Noach is, 'van het gevogelte, van het vee en van alle

gedierte der aarde met u; van allen die uit de ark gegaan zijn, tot al het gedierte der aarde toe.' Duidelijk is, dat dit 'natuurverbond' – zoals het ook wel genoemd wordt – mensen en beesten omvat. Dit verbond heeft ook een *belofte*: 'dat niet meer alle vlees door de wateren des vloods zal worden uitgeroeid' (Genesis 9:11) en het kreeg ook een *teken*: Gods 'boog in de wolken' (Genesis 9:13). Maar heel duidelijk is ook dat het in dit verbond *niet* gaat over eeuwig wel of eeuwig wee. Bovendien: van *Christus* wordt niet gesproken. Bij het verbond met Noach leest men in Gods Woord niet van een Borg, van een Middelaar, van een Hoofd van het verbond. En die drie dingen zijn nu juist zo wezenlijk voor het verbond der genade! Natuurlijk wist iemand als Abraham Hellenbroek heel goed dat er een verbond met Noach is. Toch geeft hij in zijn bekende vragenboekje op de vraag: 'Hoeveel verbonden zijn er?' ten antwoord: 'Twee: een verbond der werken en een verbond der genade'. Hij bedoelt dat er voor de mens die op reis is naar de eeuwigheid, slechts twee mogelijkheden zijn: hij is in het werkverbond, in Adam en der verdoemenis onderworpen – óf hij is in het genadeverbond, in Christus en een deelgenoot aan al Diens weldaden.

Het werkverbond

Nu is inmiddels al duidelijk geworden wat we onder de *twee* verbonden verstaan: het werkverbond en het genadeverbond. Eerst iets over het werkverbond. Professor Maris vindt het woord verbond hierbij niet de beste aanduiding. Volgens hem wordt in Genesis 1 en 2 niet van een verbond gesproken dat God met de mens aangaat, maar van de *verantwoordelijkheid* die God aan de mens geeft. Ik citeer: 'Gehoorzaamheid daaraan geeft het uitzicht van leven in gemeenschap met God. Ongehoorzaamheid brengt het oordeel van de dood.' Overigens verwerpt hij het spreken over een 'werkverbond' niet.

Ik ben zo vermetel het hiermee toch niet helemaal eens te zijn. Dat wij tegenover God verantwoordelijk zijn, zal waar zijn, maar dat zouden wij ook geweest zijn *zonder dat God het werkverbond had opgericht*. Wij zijn namelijk verantwoordelijk omdat wij *schepselen* zijn. Dat alleen al

verplicht ons tot het volkomen onderhouden van Gods Wet. Niets, maar dan ook niets verplichtte God ons het eeuwige leven te beloven als wij gehoorzaam zouden zijn gebleven! Ook de engelen zijn verantwoordelijk. De engelen die van God zijn afgevallen, worden gestraft met het eeuwige vuur. Maar de engelen die zijn staande gebleven, ontvangen niet het eeuwige leven! Dát is voor de door Christus' bloed gekochte mens weggelegd. Dit wijst erop dat God de mens ánders regeert dan de engelen, namelijk *verbondsgewijs*. Kennelijk heeft de Heere na de schepping met de mens een verbond gesloten, waarbij Hij Zijn schepsel geheel vrijwillig en goedertieren het eeuwige leven beloofde bij gehoorzaamheid en de drievoudige dood dreigde bij ongehoorzaamheid. Bovendien leert ons de Schrift dat wat Adam deed, ons wordt toegerekend. Met andere woorden: hij vertegenwoordigde – wat moeilijker gezegd: hij representeerde ons. Met nog weer andere woorden: hij was niet alleen onze vader, maar ook ons aller *hoofd*. Ik zie niet in waarom de gereformeerde theologie er verkeerd aan heeft gedaan om hier de term *verbond der werken* te gebruiken. Verder hebben wij over het verbond der werken geen verschil van opvatting met de aanhangers van de drie verbondenleer.

Het verbond der verlossing

Wat verstaan we nu onder het verbond der verlossing? Het is opvallend dat professor Maris zich ook hier afvraagt of we het woord verbond wel mogen gebruiken. Een verbond is volgens hem immers een overeenstemming tussen twee partijen die tot elkaar komen en hij vraagt zich af of je op die manier wel kunt spreken over de verhouding tussen God de Vader en God de Zoon. Moest tussen de Vader en de Zoon, zo vraagt hij, 'ook maar enige afstand overbrugd worden? Wie zijn er van eeuwigheid meer één dan de drie Personen van de Drie-eenheid, Vader, Zoon en Heilige Geest?'. Daarom vindt hij er wat voor te zeggen de oude benaming 'raad des vredes' te gebruiken.

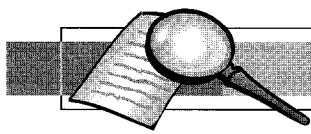
Het spijt mij dat ik het zeggen moet, maar ook op deze gedachtegang is

nogal wat af te dingen. Er is natuurlijk geen enkel bezwaar tegen de aanduiding 'raad des vredes', maar er is evenmin enig bezwaar tegen de benaming 'verbond der verlossing'. Het is voor iedereen duidelijk dat tussen de Vader en de Zoon geen afstand behoefde te worden overbrugd – dat stemmen we Maris toe. Waar het echter om gaat, is dat in het verbond der verlossing de Zoon is opgetreden als *Middelaar*. Hij vertegenwoordigde in die heilige onderhandeling tussen de drie Goddelijke Personen de uitverkorenen. En in dat opzicht moest er in die vrederaad wel degelijk een afstand worden overbrugd! De zonde zou immers zo'n ontzettend diepe kloof slaan tussen God en Zijn uitverkoren volk. Christus nam nu in het verbond der verlossing op Zich, die kloof door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid te helen. Hij moet in die onderhandeling niet alleen aangemerkt worden als de Middelaar van de uitverkorenen, maar óók als hun *Borg* en als hun *Hoofd*! Het is altijd heel opvallend dat christelijke gereformeerde theologen vermijden Christus het *Hoofd* van het verbond te noemen. Het trof mij dat ook professor J.J. van der Schuit in zijn brochure *Het verbond der Verlossing* (1952) dat vermijdt. Verder wijst prof. dr. Maris er in *De Wekker* nog op dat dat het verbond der verlossing en de uitverkiezing niet hetzelfde zijn, maar wel bij elkaar horen. Daar stemmen we mee in. Eenvoudig gezegd: in beide gaat het om Gods verkorenen. Maar in de uitverkiezing ging het om de vraag, *wie* er zouden zalig worden. In de raad des vredes ging het om de vraag *hoe* zij zouden zalig worden. Daarom volgt het verbond der verlossing in orde op de uitverkiezing.

In een volgend artikel hopen we over twee weken iets te schrijven over het verbond der genade en over de vraag of dit een wezenlijk ánder verbond is als het verbond der verlossing, dan wel of die twee wezenlijk één zijn. Hier komen dan de wezenlijke geschilpunten aan het licht.

Capelle aan den IJssel.

ds. A. Moerkerken

Radicale taal

“Allah, reken af met de vijanden”, zo klinkt het stelselmatig in enkele moskeeën in de grote steden. Tijdens de vrijdagpreken wordt door sommige imams opgeroepen tot geweld. Ook wordt het martelaarschap verheerlijkt. Imam El Shershaby toernt over de ongelovigen. “Allah, reken af met de vijanden van uw geloof”. De politiek is terecht geschokt over de uitspraken van deze radicale moslims. In Tilburg eisen omwonenden dat een moskee waarin deze radicale taal wordt gebezigd per direct gesloten wordt. Minister Boxtel van Grote Steden- en integratiebeleid vindt dat er een onderzoek moet komen naar wat er in gebedshuizen – overigens niet alleen in islamitische! – wordt gezegd.

Tegelijkertijd lezen we in de krant uitspraken van ds. Jerry Vines, oud-voorzitter van de conventie van zuidelijke baptisten in de Verenigde Staten, een kerkgenootschap met 16 miljoen leden. “De grondlegger van het christendom is de uit een maagd geboren Zoon van God, de Heere Jezus Christus. Die van de islam is Mohammed, een door demonen bezeten pedofiel, die twaalf vrouwen had en zijn laatste was een meisje van 9 jaar”, zo zei ds. Vines. Deze uitspraken hebben de woede gewekt van onder meer de Raad voor Amerikaans-islamitische betrekkingen en van de Moslimvereniging van Noord-Amerika. De uitspraken van de baptistenpredikant worden ‘middeleeuws’ genoemd. De vice-voorzitter van die vereniging vraagt zich af welke religie haat predikt.

Haat

We hoeven haar niet in het ongewisse te laten. Ze hoeft maar een paar gebedsbijeenkomsten in een moskee bij te wonen en ze krijgt het antwoord op een schaalje aangereikt. In de moskeeën wordt haat gepredikt, haat tegen Israël, haat tegen de

Verenigde Staten, tegen de westerse cultuur, tegen het christelijke westen. Het westen wordt verweten dat het een nieuwe vijand heeft gevonden in de Islam.

Het is duidelijk dat we de vreemdelingen binnen onze poorten mogen verplichten om de culturele en religieuze aard van het land waarbinnen ze verkeren te respecteren. Het oproepen tot haat tegen wie dan ook is onaanvaardbaar. Daartegen zal onze overheid moeten optreden. We kunnen daarin niet duidelijk genoeg zijn. Hoe dat moet is een andere vraag. Maar de lakse houding van sommige politici, die eerst maar eens een onderzoek willen instellen, geeft aan dat men met de uit de hand gelopen situatie van de radicale islamieten eigenlijk niet goed raad weet. Zonder te zeggen dat we naar de situatie in islamitische landen moeten, denk ik dat men daar minder onderzoek nodig heeft om tot maatregelen te komen.

Onderzoek

Minister van Boxtel wil onderzoek naar wat er in de gebedshuizen wordt gezegd. Hij beperkt dat niet tot moskeeën. Juist dit punt willen we onder de aandacht brengen. Het is soms schokkend te moeten constateren hoe ver mensen in onze kring af staan van de werkelijkheid. De werkelijkheid zoals die zich in ons land aandient in het verwerpen van alle christelijke normen en waarden. De werkelijkheid dat ons land geen christelijke natie meer is. Dat eigenlijk de wissel is omgehaald met de invoering van de Algemene Wet Gelijke Behandeling. Toen is de trein een andere kant opgegaan en in versnelling gebracht door andere antichristelijke wetgeving, zoals de wetgeving met betrekking tot de euthanasie, abortus en niet te vergeten het zogenaamde homohuwelijk. De andere richting die deze trein is

ingeslagen is naar menselijke berekening niet meer te keren. Daarin past ook een onderzoek van de staat naar wat in kerken wordt gezegd. Als minister van Boxtel zegt dat ook onderzocht moet of hetgeen in kerken wordt gezegd niet strafbaar is, dan blijkt daaruit dat deze man oneindig ver van de wortels van onze staat is afgegroeid. Kerken zijn in zijn ogen niet meer dan sociale instituten, die wel hun eigen inrichting enzovoort mogen hebben, maar die zich in hun uitlatingen moeten conformeren aan de heersende opvatting in de samenleving.

Een profetisch getuigenis van de kerk past in deze visie al helemaal niet meer. Kerken zijn belangengroepen, die voor hun eigen groep mogen opkomen, maar als zij land en overheid oproepen om tot Gods geboden weer te keren, dan is dat misplaatst, dat recht komt de kerk niet toe. Ik zou in dit verband beschouwingen kunnen houden over de verhouding kerk-staat, maar dat moet maar eens bij een andere gelegenheid. Het gaat mij er om de lezer te doordringen van de ernst van de situatie. De kerk heeft in de ogen van de meerderheid van onze bevolking geen roeping meer naar buiten. De oorzaken daarvan liggen voor een deel bij de kerk zelf. Als we het Evangelie van zonde en genade inruilen voor een sociaal evangelie, dan hollen we de taak van de kerk uit en blijft er niet anders over dan –inderdaad – een sociaal instituut.

Allah is Jehova niet

Daarom was ik blij verrast met de uitspraken van ds. Vines. Voor dergelijke uitspraken is moed nodig. Ds. Vines zal het wel hard te verdueren krijgen. Gelukkig staan de leiders van de baptistenconventie achter hem. Het is hard nodig in onze maatschappij dat christenen hun stem verheffen en het laten horen dat de islam *niet* net zo goed is als het christendom, dat, zoals ds. Vines zei: “Allah is ook Jehova niet. Onze God zal u niet in een terrorist veranderen die duizenden en duizenden onschuldige mensen met bommen van het leven probeert te beroven.” Het Evangelie predikt dat zondaren die van nature vijanden van God en van de naaste zijn bekeerd moeten worden en nog kunnen worden, niet omdat Christus Zichzelf om het leven heeft gebracht en daarin vele

mensen meesleurde, maar omdat Hij de dood is ingegaan om het leven aan te brengen. Hij is niet gekomen om te verderven, maar om te behouden. Dát predikt het Evangelie. En de vruchten van het werk van Christus door Zijn Heilige Geest zijn niet haat, moord en doodslag, maar liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid (Galaten 5:22). Dat moeten we laten horen ook aan de voorstanders van religieus pluralisme, die ons willen doen geloven dat de islam net zo goed is als het christendom en aan die mensen, die menen het christendom vaarwel te moeten zeggen en zich te moeten bekeren tot de islam.

Als minister van Boxtel dat te horen krijgt als hij eens een kerkdienst zou bijwonen (we nodigen hem hartelijk uit) dan zou hij er geen enkele behoefte aan hebben om ook de kerken te betrekken bij zijn onderzoek. Helaas valt het niet te verwachten dat hij dat zal doen. Ook is het naar menselijke berekening niet aanneemelijk dat hij dan overtuigd zou zijn van het feit dat het er in de kerken zo anders toegaat dat in de moskeeën. Ook als uitspraken worden gedaan zoals ds. Vines die deed, dan kan dat zo gemakkelijk worden opgevat alsof de bedoeling voorzit haat te zaaien tegenover de islamieten. Maar het mag en kan niet te doen zijn om haat te zaaien. Maar mag de werkelijkheid dan niet meer worden gezegd? Moet de waarheid dan onder de tafel blijven? Wil men zich dan willens en wetens met onwaarheid op de been houden? Kennelijk is de waarheid over het leven van Mohammed zo pijnlijk dat alles wat daarover wordt gepubliceerd wordt afgedaan als 'inaccurate, van haat vervulde retoriek'.

Gevolgen

Maar nu de gevolgen voor ons? Als in onze kerken de onschriftuurlijkheid van de homoseksuele praxis wordt veroordeeld, mag dat straks nog wel, of zal dat met een beroep op het antidiscriminatiebeginsel worden verboden? Zal een predikant op de kansel nog mogen zeggen dat de islam een valse godsdienst is? Mogen we nog wel zeggen dat een ieder die niet gelooft dat Jezus de Zoon van God is, een vervloeking is? Het zijn vragen die met vele

anderen kunnen worden vermenigvuldigd. Die vrijheid van spreken is er nu nog. Hoe lang echter nog? We hoeven niet te doen aan doemdenken, maar de schaduwen van de naderende duisternis vallen over Nederland. In het licht van de postmoderne opvatting dat er niet één waarheid is, maar meerdere waarheden naar de subjectieve inzichten van mensen, is het volstrekt niet ondenkbaar dat het uitkomen voor dé Waarheid aan banden zal worden gelegd. Dan zal blijken wat óns die waarheid waard is. De tijd waarin we leven is bang, de toekomst is onze-

ker. Hoelang de christelijke religie de plaats nog mag innemen die zij vanouds heeft, het valt alles niet te voorspellen. Dat vervolging en verdrukking komt is zeker. De Schrift windt daar geen doekjes om.

De Heere Jezus heeft Zijn discipelen voorbereid op vervolging en verdrukking: "Zij zullen u uit de synagogen werpen, ja, de ure komt, dat een iegelijk die u zal doden, zal menen Gode een dienst te doen" (Johannes 16:2). Zijn ook wij bereid?

Capelle a/d IJssel, ds. W. Silfhout.

Als grenzen vervagen

medische beslissingen rondom het levenseinde

(7)

Orgaandonatie: doen of laten?

Het is nacht. M'n pieper gaat af. Een collega-arts van de neurologie vraagt of ik kan helpen met de uitvoering van een test bij mevrouw E. Hij vermoedt namelijk dat deze 36-jarige vrouw vanwege een afwezige reactie op prikkels en afwezige reflexen, hersendood is. Met de zogenaamde apneu-test wil hij kijken naar de duur van het wegblijven van een ademteug. Terwijl ik in het nachtelijke duister op de neuro-intensieve care afdeling aankom, zie ik snelopeenvolgende lichtflitsen. Met een hersenfilm (EEG) wordt juist geregistreerd of er nog hersenactiviteit aanwezig is. Een nagenoeg vlakke lijn tekent zich af. Mevrouw E. wordt kunstmatig beademd. Voor de apneu-test wordt de patiënte losgelegd van de beademingsmachine. Ik sta ernaast en kijk. De jonge vrouw heeft een normale huidskleur, voelt warm aan en haar hart klopt. Enkele minuten verstrijken. Geen beweging... geen ademteug... De verpleegkundige neemt wat slagaderlijk bloed af. Hierin wordt een veel te hoge concentratie kooldioxide (een in normale omstandigheden uitgeademd afvalproduct) gemeten. Het diep aangrijpende van de werkelijkheid dringt tot me door. Afwezige reflexen... een vlakke lijn... geen spontane ademhaling... Deze ogenschijnlijk normale, jonge pa-

tiënte is hersendood! Aan de familieleden wordt toestemming voor orgaandonatie gevraagd.

Voor na de Tweede Wereldoorlog heeft de geneeskunde een enorme technologische ontwikkeling doorgemaakt. Een ziekte als 'de vliegende tering' (tuberculose), die eeuwenlang onbehandelbaar was, kon met medicijnen bedwongen worden. Narcosetechnieken werden ontwikkeld. De transplantatiegeneeskunde deed haar intrede, met in 1954 de eerste niertransplantatie en in 1967 de eerste harttransplantatie ter wereld. Triomf van de moderne geneeskunde! Indrukwekkende resultaten als gevolg van de geweldige technische mogelijkheden! Telkens nog worden methoden verfijnd en openen zich nieuwe mogelijkheden. Toch moeten we ons realiseren dat het gevaar dreigt, dat door een eenzijdige kijk op de mens en zijn gezondheid, het lichaam wordt gezien als leverancier van onderdelen. De patiënt is dan een ding en dokter een technicus. Ziekte is dan een defect, dat met technische ingrepen verholpen kan worden. De vanouds geldende christelijke waarden als barmhartigheid en zorg voor de zieken en zwakken dreigen ondermijnd te worden door onbijbelse waarden als maakbaarheid, beheersbaarheid en nuttigheid. Maar, hoewel de medische macht zich vanaf

de conceptie tot het stervensmoment kan laten gelden, heerschappij over de dag des doods zal zij nóóit krijgen (Prediker 8:8).

Vragen

We gaan weer terug naar bovengenoemde praktijksituatie. Stel, u bent de familie van mevrouw E. Omdat zij niet ingeschreven staat in het donorregister vraagt de arts aan u toestemming voor orgaandonatie. Verschillende vragen dringen zich op. Allereerst: 'Is uw familielid wel overleden? Is hersendood wel werkelijk dood?' En verder: 'Mogen organen wel getransplanteerd worden? Mág alles, wat kan?'

Is hersendood dood?

We weten dat iemand sterft op dat ondeelbare ogenblik wanneer ziel en lichaam scheiden en de ziel voor God moet verschijnen. Om echter als mens de dood vast te stellen, bestaan sinds mensenheugenis klassieke doodscriteria: iemand is dood als de ademhaling ontbreekt en het hart stilstaat. Door de mogelijkheid van reanimeren weten we nú dat, als het hart niet meer klopt, het leven in principe nog enkele minuten aanwezig is. En vooral ook door de mogelijkheid van kunstmatige beademing is duidelijk geworden dat sterven een *proces* is dat op een bepaald moment *onomkeerbaar* wordt. Gewoonlijk treedt bij de stervenden eerst een circulatiestilstand op, waarna de hersenen afsterven. Bij kunstmatig beademde patiënten met een dodelijk hersenletsel (als gevolg van een verkeersongeval, een bloeding of een tumor) kan het precies andersom gaan. Eerst houden de hersenen op met functioneren en pas later treedt een circulatiestilstand op. Dit bracht een nieuw criterium met zich mee, namelijk hersendood. Globaal kunnen we de hersenen onderscheiden in de grote hersenen en de hersenstam. In de grote hersenen zetelt onze persoonlijkheid met het denken, willen en voelen. De hersenstam is een soort regelstation voor bijvoorbeeld spontane ademhaling. Niemand hoeft immers na te denken om adem te halen! Bij een situatie waarbij zowel de grote hersenen als de hersenstam volledig en onherstelbaar verloren zijn, spreken we over hersendood. Er is dan een scheiding opgetreden tussen de eenheid van lichaam en geest. Het is

niet meer mogelijk te functioneren als één geheel. Daarom kan er ook niet meer gesproken worden over een wezen, over een mens. Ook al klopt het hart nog door (met de hulp van beademingsapparatuur), toch bevindt een hersendode zich in een situatie voorbij het intreden van de dood. Hersendood betekent de dood van de persoon. Schijnbaar leven... en toch dood. Alle therapie móet dan ook gestaakt worden. Het beademingsapparaat moet uitgezet worden. Want een dode mag niet als een schijnlevende behandeld worden.

Bijbelse lijnen

Maar nu de volgende vraag: 'Mogen we als familie toestemming geven voor orgaandonatie?' In de Bijbel vinden we geen duidelijk antwoord. Wel zijn er enkele lijnen te trekken. Ons lichaam is het eigendom van onze Schepper, tijdens het leven en ook na het leven. Ook na het sterven moet met het lichaam respectvol gehandeld worden. In de eerste brief aan de gemeente van Korinthe noemt Paulus het lichaam een tempel van de Heilige Geest (6:19,20). We mogen de waarde van het lichaam niet onderschatten en ook niet overschatten. Verder geeft de Bijbel twee voorbeelden van mensen die gebalsemd werden: Jacob en Jozef. De organen werden uit het lichaam genomen en aan het bederf overgegeven. Hoewel we dit niet direct mogen doortrekken naar orgaandonatie, is wel duidelijk dat de Bijbel het nemen van organen uit een lichaam in de Bijbel niet afwijst. Er staat zelfs in Genesis 50:2: 'Jozef gebood zijn knechten, de medicijnmeesters ...' Hieruit leren we dat respect voor het lichaam en het verwijderen van organen kunnen samengaan. Vervolgens kunnen we

nog denken aan het begrip naastenliefde. In dit geval is dat niet echt gemakkelijk, want een dode kan geen naastenliefde betrachten. Toch kan ik me voorstellen dat familieleden uit bewogenheid met de zieke medemens, besluiten om hun toestemming voor orgaandonatie te geven.

Als wijsheid ontbreekt

Samenvattend kunnen we stellen dat, na een zorgvuldige beoordeling, hersendood ook als werkelijk dood moet worden beschouwd. Niet wat kán is doorslaggevend bij het geven van toestemming voor orgaandonatie, maar wat mág in overeenstemming met Gods Woord en ons geweten. Hier passen de Schriftwoorden: 'Een iegelijk zij in zijn eigen gemoed ten volle verzekerd' (Romeinen 14:5b). 'En indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft (Jacobus 1:5a).'

De Apotheke.

*De drank van Christus bloed,
is kostelijk voor 't gemoed.*

*Gelijk het huis der artsenij
Voor 's lichaams kwaal
en krankheid zij,
Zo is, voor al die heil begeren,
Terwijl haar 't leed
der zielen kwelt,
Een winkel, rijk'lijk toe gesteld,
Die wordt genoemd,
het Woord des Heeren*

Jan Luyken (1649-1712)

(wordt vervolgd)

Capelle aan IJssel,

H.J. Agteresch

Verslag Generale Synode

Verslag van de vergaderingen van Generale Synode op woensdag 30 en donderdag 31 januari 2002 te Utrecht

(6)

De Generale Synode besloot op donderdag 13 september 2001 een commissie in te stellen om de Synode

van advies te dienen terzake van de honorering van predikanten. Op woensdag 30 januari buigt de vergadering zich over het rapport van deze commissie.

De preses merkt ter inleiding op dat er sprake is van een niet bindend, informerend advies, een richtlijn ten

behoefte van de kerkenraden. Als de Synode het rapport aanneemt, doet dat de verantwoordelijkheid van de kerkenraad niet teniet.

Ds. M. J. van Gelder zegt als voorzitter van de commissie dat het rapport niet slechts de honorering betreft, maar ook de positie van de predikant in zijn relatie tot de kerkenraad in het licht van de gewijzigde belastingwetgeving.

“Enigszins objectieve maatstaf”

Volgens het Reglement voor kerkvisitatie in de Gereformeerde Gemeenten dienen de kerkvisitatoren altijd te vragen of de predikant een zodanig traktement ontvangt dat hij er met zijn huisgezin van leven kan. Het rapport typeert “het voorgestelde traktement en de daarbij behorende vergoedingen” als “enigszins objectieve maatstaf” voor kerkvisitatoren.

Een der afgevaardigden vraagt zich af of -lettend op de voorgestelde bedragen- beroepen van een predikant voor kleine gemeenten nog wel mogelijk is. Een andere afgevaardigde, de voorstellen waarderend, pleit voor soepele hantering. Ook mag enige soberheid onder ons best blijven benadrukt worden.

Een der afgevaardigde ouderlingen vraagt ook de grootte van het gezin te betrekken in de schaal van de traktementen. Ds. Van Aalst wijst erop dat de kerkenraad heeft te voorzien in de “nooddrift” van het gezin van de predikant. De grootte van het gezin is dus inderdaad van belang. De Generale Synode besluit het rapport te aanvaarden en toe te voegen: “Bij de toepassing van de schaal wordt de kerkenraden geadviseerd rekening te houden met de specifieke gezinssituatie van de predikant.” De achtergrond van deze ruimere formulering is dat niet slechts het kinderaantal, maar ook andere bijzondere situaties zoals ziekte, een gehandicapte binnen het gezin en dergelijke van belang kunnen zijn. Het rapport zal ook via afzonderlijke verzending ter kennis worden gebracht van de kerkenraden.

Appèlschriften

De preses deelt mee dat de Synode vanavond in breed comité zal vergaderen, dit ter behandeling van de appèlschriften. Ds. W. Harinck laat zingen Psalm 25:1 en vraagt een

zegen over de maaltijd. Na het avondeten vraagt ds. C. A. van Dieren de Synode te zingen van de Morgenzang vers 3. Hij leest Lukas 10 vanaf vers 38 en gaat voor in dankgebed.

Allereerst komen twee appèlschriften aan de orde van een lid van een gemeente uit de Classis Tholen. De Generale Synode besloot tijdens de zitting van woensdag 12 september een commissie in te stellen in verband met een zorgvuldige voorbereiding van de behandeling van de twee appèlschriften.

De Generale Synode neemt de conclusies van het rapport over en stemt in met het oordeel dat de appellant in zijn appèl niet gegrond is.

Overigens besluit de Synode naar aanleiding van de appèlschriften enkele bijzonderheden betreffende het onderwerp hoor en wederhoor nog eens door de Commissie kerkrecht te laten overwogen. Ds. P. Mulder, voorzitter van de Commissie kerkrecht, zegt dat de commissie zeker bereid zal zijn zich nog eens over de gestelde vragen te buigen. Toch waarschuwt hij ervoor de regelgeving niet te veel te laten uitdijen.

Kinderdoop

Tevens komt een appèlschrift aan de orde van een lid van een gemeente uit de Classis Dordrecht waarin een afwijkende visie op de kinderdoop ter sprake komt. De afwijkende opvatting omtrent de kinderdoop blijkt samen te hangen met een afwijkende visie op het genadeverbond, de verhouding van Israël en de heidenen, de rustdag, de uitverkie-

zing en het verstaan der Schriften. De Generale Synode benoemde een commissie die de appellanten nog eens gelegenheid zou bieden zich uit te spreken en hen vanuit Schrift en belijdenis zou dienen te betuigen waarin zij dwalen.

De Synode verklaart, overeenkomstig het advies van de commissie, ook dit appèl tegen de beslissing van de Particuliere Synode Zuid West van de Gereformeerde Gemeenten ongegrond.

Vervolgzitting

De preses stelt namens het moderamen voor om behalve op donderdag 31 januari 2002 tevens in vervolgzitting bijeen te komen op donderdag 28 februari 2002.

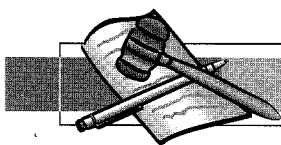
De Generale Synode stemt daarmee in. Morgen zal de Synode zich buigen over de rapporten van de diverse deputaatschappen. De preses deelt mee dat het rapport van de Financiële Commissie aan de orde komt nadat deze rapporten zijn behandeld. Er is veel aan de orde geweest, aldus de preses. De Synode mocht vergaderen in vrede. Dat is geen vrucht van eigen akker. Het is de trouw van de Heere, Die hierin betoont van onze gemeenten af te weten. Hem komt alle dank toe.

Oud. Weststrate laat nog zingen Psalm 84:3 en gaat voor in dankgebed. De preses sluit daarna de vergadering van woensdag 30 januari 2002.

(Wordt vervolgd)

Apeldoorn,

G. Roos

Kerknieuws

Aangenomen:

naar De Valk-Wekerom:
kandidaat B.J. van Boven te Benthuisen;
naar Krabbendijke:
kandidaat A. Verschuure te Gouda.

Beroepen:

te Brakel, te Drachten, te Goudswaard, te Ridderkerk-Slikkerveer, te Katwijk aan Zee en te Sint Annaland: kandidaat G. Hoogerland te Nunspeet;
te Emmeloord: ds. M. Karens te Werkendam;

te Lelystad: ds. C.J. Meeuse te Nunspeet;
te Lisse: ds. J. Schipper te 's-Gravenpolder;
te Vlissingen: ds. G.J. van Aalst te Ridderkerk

Bedankt:

voor Beekbergen, voor Benthuisen, voor Enkhuisen, voor Franklin Lakes (U.S.A.); voor Leerdam, voor Leiderdorp, voor Lethbridge, Alberta (Canada); voor Meliskerke, voor Middelburg-Centrum, voor Naaldwijk, voor Nieuwdorp, voor Oudemirdum, voor Poortugaal, voor Put-

tershoek, voor Rilland-Bath, voor Rotterdam-Alexanderpolder, voor Tricht/Geldermalsen, voor Urk, voor Utrecht; voor Wolphaartsdijk, voor Zwolle en voor Zwijndrecht: kandidaat B.J. van Boven te Benthuizen;

voor Aalst, voor Amsterdam-Noord, voor Borssele, voor Dirksland, voor Doetinchem, voor Hendrik-Ido-Ambacht, voor Kampen, voor Klaaswaal, voor Kruieningen, voor Oosterland, voor Ouddorp, voor Rotterdam-Centrum; voor Rotterdam-IJsselmonde, voor Rotterdam-Zuid, voor Stolwijk, voor Vlaardingen, voor Wageningen en voor Zoetermeer: kandidaat A. Verschuure te Gouda; voor Kalamazoo(USA): ds. C. Hogchem te Barneveld.

AANGEPASTE KERKDIENTST TE BOSKOOP

D.V. zaterdag 6 juli zal in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Boskoop een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap. In deze dienst hoopt voor te gaan ds. M. Golverdingen. De dienst begint om 15.00 uur.

PASTORIEZORGEN

Sinds 14 september 1999 mag onze jonge broeder, ds. C. Neele, de gemeente van Aagterkerke dienen. Sinds geruime tijd zijn er zorgen over zijn gezondheid. Nog heel goed herinner ik me, dat hij als 16-jarige leerling van de reformatorische scholengemeenschap Guido de Bres door polio werd getroffen. Dat gaf hem door de jaren heen weliswaar zijn beperkingen, maar hij mocht met inzet en de liefde van zijn hart bezig zijn in zijn eerste gemeente. De verschijnselen, die zich de laatste tijd voordeden werden dan ook begrijpelijkerwijs steeds maar herleid tot "post polio". Hoewel dit weliswaar door het ziektebeeld heen loopt, is echter deze week definitief in het AMC te Amsterdam vastgesteld, dat onze broeder MS heeft. Een bericht, dat door hem, zijn vrouw, kinderen, ouders en gemeente, maar ook door ons met een schok werd vernomen. Een tijd van grote onzekerheid is eraan vooraf gegaan. Tijdens deze onderzoeksfase werd door hemzelf een hersentumor niet uitgesloten, omdat een hersentumor nogal eens hetzelfde beeld vertoont. In dat licht valt deze uitslag MS mee. Maar wel met nadruk op: in dat licht, dus vergeleken met een hersentumor. Welke vorm van MS, welke mate, welke behandelingen mogelijk en nodig zijn, ed. zal verder door een begeleidend arts in het Dijkzigt-ziekenhuis in Rotterdam moeten worden vastgesteld. De toekomst is heel onzeker.

Wat zullen wij zeggen? "Uw weg, Heere, is in de zee en Uw pad door grote wateren, en Uw voetstappen worden niet bekend", naar het slot van Psalm 77. Daarbij blijft het echter niet; er volgt nog wat op. Wat zouden we onze vriend met de zijnen beter kunnen toebidden voor nu en voor de

onbekende toekomst en dan dát wat volgt? "Gij leidde Uw volk als een kudde door de hand van Mozes en Aäron". Dat doen we dan ook van ganser harte. Ook mogen we wel nadrukkelijk om het gebed der gemeente voor deze pastoriezorg vragen. Want zijn toekomst is weliswaar voor ons mensen onzeker, maar ligt toch zo vast in de doorboorde handen van de Overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus. Daarvan moge dag aan dag kennelijk kracht uitgaan!

Duidelijk is, dat hij (over) vermoeidheid en te grote (in)spanning moet proberen te vermijden. Daarbij zal hij moeten leren zijn grenzen aan te geven en niet te overschrijden. Begrijpelijk is, dat hij - althans voorlopig - zijn derde beurt op zondag heeft afgezegd. Gelukkig mag hij zijn werk in zijn gemeente met lust en overgave verrichten. Daarbuiten wil hij graag (blijven) doen wat in zijn vermogen is. De weg der middelen moge nog goedgunstig door de Hoorder der gebeden gezegend worden.

ds. G.J. van Aalst.

KERKELIJK JAARBOEK

Adres ds. J.W. Verweij

Ingaande 4 juli: Molenlaan 1,
4401 CB Yerseke, tel. 0113-574071,
fax 0113-574262.

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE CLASSIS RIDDERKERK DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN GEHOUDEN OP 13 APRIL 2002

Ds. D. de Wit opent namens de roepende kerk van Zwijndrecht de vergadering met het laten zingen van Psalm 72 vers 2, het lezen van Jesaja 57 : 15-21, en gaat voor in gebed. Vervolgens heet hij een ieder hartelijk welkom in het bijzonder ds. C. van Krimpen die het beroep naar Oud-Beijerland heeft aangenomen. Met enkele passende woorden memoreert hij de volgende feiten namelijk het 25-jarig ambtsjubileum van ouderling J.M. Prins te Zwijndrecht en het vertrek van ouderling A. Korevaar te Puttershoek die om gezondheidsredenen zijn ambt moest neerleggen. Hij is 48 jaar amtsdrager geweest waarvan 8 jaar als diaken en 40 jaar als ouderling. Vervolgens staat ds. stil bij Jesaja 57 : 19. De gemeenten zijn vertegenwoordigd door 3 predikanten en 17 ouderlingen. Het moderamen bestaat uit ds. B. van der Heiden preses, ds. G.J. van Aalst en ds. D. de Wit assessoren, ouderling A.J. van Rijs quaestor en ouderling A.L.M. van Hoepen scriba.

De preses stelt verblijd te zijn met de komst van ds. C. van Krimpen naar de classis Ridderkerk in het bijzonder is dit het geval voor de gemeente Oud-Beijerland.

Ds. W. Silfhout heeft in de vorige vergadering afscheid van ons genomen en nu mag u aan ons worden toegevoegd. Dat dit alles in de gunst des Heeren mag zijn. De Heere

zegt tot de ene ga en hij gaat, en tot de andere kom en hij komt. Dat Zijn Naam in dit alles mag worden verheerlijkt en Zijn Koninkrijk worden uitgebreid, aldus de preses. Hierna worden de nodige bescheiden overgelegd en in orde bevonden.

Vervolgens vertelt ds. C. van Krimpen hoe de Heere zijn hart heeft overgebogen om het beroep naar Oud-Beijerland aan te nemen. De bevestiging en intrede zal plaats vinden op D.V. woensdag 29 mei aanstaande. Ds. B. van der Heiden zal als consulent de bevestiger zijn. Hierna worden de consulentschappen verdeeld.

In een schrijven deelt de classis Dordrecht mee accoord te gaan met het verzoek van de classis Ridderkerk om ds. P. Mulder toestemming te geven hulpconsulent te worden van de gemeente Hendrik Ido Ambacht.

Een lid van een classisgemeente heeft appèl aangetekend. Voor deze zaak, die in besloten vergadering wordt behandeld, wordt op verzoek van de betrokken kerkenraad en appelland door de classis een commissie ingesteld die hierin nader onderzoek zal doen. Deze commissie zal hierover in de vergadering van D.V. 7 september 2002 rapport uitbrengen en de classis hierin nader adviseren.

Hierna wordt een brief besproken van een lid van een gemeente waarvoor de classis in het recente verleden een commissie van goede diensten heeft ingesteld. Deze brief zal schriftelijk worden beantwoord.

Het Deputaatschap Evangelisatie heeft de classis een schrijven doen toekomen over evangelisatie vanuit de gemeenten. Indien evangelisatie een bovenplaatselijk karakter draagt dient deze onder classicale verantwoordelijkheid te geschieden. Tevens is een reglement bijgevoegd. Het verzoek is of de classis bereid is dit reglement te aanvaarden, wanneer nu of in de nabije toekomst evangelisatiearbeid vanuit enkele classisgemeenten in samenwerking met het deputaatschap wordt verricht.

Daarnaast wordt verzocht, waar dergelijke arbeid nog niet wordt verricht, te overwegen een classicale commissie voor de evangelisatiearbeid te benoemen, om te onderzoeken of er mogelijkheden zijn binnen het ressort van de classis dergelijk werk op te zetten. Het gaat hier om een principe uitspraak. Momenteel is dit nog niet actueel. Dit zal het deputaatschap worden meegedeeld.

In de rondvraag wordt geïnformeerd of op of rond 31 oktober nog hervormingsdiensten worden belegd. Het gevoelen is om deze traditie voort te zetten. Op D.V. 31 oktober 2002 zal een gezamenlijke hervormingsavond worden belegd in Ridderkerk. Ds. G.J. van Aalst en ds. D. de Wit zullen hun medewerking verlenen.

Nadat de bijdrage ditmaal wordt vastgesteld op 50 eurocent per lid en dooplid, wordt Alblasterdam aangewezen als roepende kerk voor de eerstvolgende vergadering. Hiervoor worden de volgende data gereserveerd namelijk 12 juli 2002 indien een kandidaat een beroep naar één van

onze classisgemeenten aanneemt, en 7 september 2002.

Tot slot merkt de preses op dat er in deze vergadering blijde en zorgelijke dingen zijn besproken. De Heere geve dat we met dit alles bij hem mogen terecht komen.

Een aangebonden leven aan Gods genade-troon is zo belangrijk. We moeten veel aan de hemelpoort gevonden worden als een bedelaar. De Heere ontferme Zich over onze gemeenten en schenke ons wat nodig is in ons persoonlijk en ambtelijk leven.

Vervolgens bedankt hij de roepende kerk van Zwijndrecht voor de gastvrijheid en de kosten en zijn helper(ster)s voor de verzorging.

Met deze woorden sluit de preses de vergadering. Hierna eindigt ouderling P.C. van Beek van de roepende kerk de vergadering met gebed, die vooraf laat zingen Psalm 79 de verzen 5 en 7.

De scriba van de classis Ridderkerk
A.L.M. van Hoepen

VERSLAG van de vergadering van de Particuliere Synode Noord-West gehouden op 25 april te Amersfoort

Op de avond voorafgaand aan de Synode is er een bidstond gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Zeist. Hierin ging voor de preses van de vorige Synode, ds. J.J. van Ekeveld. De tekst voor deze dienst was uit Psalm 46 : 5a: "De beekjes der rivier zullen verblijden de stad Gods." Het thema was: De stad Gods. Er werd stilgestaan bij: de burgers die in de stad wonen; de gevaren die de stad bedreigen en de beekjes die deze stad verblijden.

Namens de roepende kerk van Zeist opent ds. J.J. van Ekeveld de vergadering door te laten zingen Psalm 123 vers 1 en 2. Hierna leest hij Fil. 2 de verzen 1 tot en met 11, waarna hij voorgaat in gebed. Hij spreekt vervolgens een kort meditatief woord naar aanleiding van vers 5: "Want dat gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was." Jezus Christus is niet alleen gegeven tot een Borg en Zaligmaker, Hij is ook gegeven tot een Voorbeeld. Naar dat Voorbeeld hebben wij ook ambtelijk te wandelen en te handelen. Alle afgevaardigden worden hartelijk welkom geheten.

Tot moderamen worden gekozen: ds. J.J. van Ekeveld, preses; ds. M. Golverdingen, assessor-preses; ds. W. Visscher, eerste scriba; ouderling C. Vonk Noordegraaf, tot tweede scriba en bij acclamatie ouderling H. Blankenstijn tot quaestor.

Namens de andere Particuliere Synoden worden de groeten overgebracht.

Naar aanleiding van de acta wordt gevraagd waar de bescheiden van P.S. Noord-West bewaard worden. Daar niemand dit met zekerheid weet, krijgt de tweede scriba de opdracht na te gaan en wat er aan archief is een waar eventuele stukken aanwezig zijn.

Vervolgens rijst de vraag, wie toestemming kan verlenen als iemand bepaalde stukken wil inzien. Aan sectie kerkelijke archieven zal gevraagd worden of er instructies zijn voor het inzien van de bescheiden en wie daar toestemming voor dient te verlenen, en zo deze instructies er niet zijn of zij daar een voorstel voor willen maken.

De deputaten volgens art. 48 D.K.O. brengen verslag uit van de bijgewoonde vergaderingen van de andere Particuliere Synoden. In het vervolg zullen deze verslagen voor zover mogelijk bij de agenda worden gevoegd en niet meer voorgelezen. Bij de deputaten art. 48 D.K.O. neemt ds. J.B. Zippro wegens het vertrek van ds. A.J. Gunst zijn plaats in als primus. Als nieuwe secundus wordt ds. G. Clements gekozen. De plaats van ds. G.J. Baan als deputaat volgens art. 48 en 49 wordt ingenomen door ds. T.M. van Dijk. Verder worden bij art. 49 ds. G. Clements en ds. M. Golverdingen als secundi toegevoegd.

Er zijn door de classes geen punten ter behandeling ingediend. De quaestor reikt een financieel overzicht aan over het afgelopen jaar. De bijdrage wordt vastgesteld op € 1,- per lid en dooplid. Ter vermindering van de kosten stelt hij voor om voortaan geen warme maaltijd maar een broodmaaltijd te gebruiken. Dit wordt aangenomen.

De gemeente Lisse wordt aangewezen als roepende kerk voor de volgende Particuliere Synode Noord-West op D.V. donderdag 22 mei 2003.

De bidstond zal worden gehouden op D.V. 21 mei in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Lisse, waarin de preses ds. J.J. van Ekeveld hoopt voor te gaan.

Nadat de preses in het slotwoord de aanwezigen nogmaals de spiegel uit Fil. 2 : 5 heeft voorgehouden, eindigt ds. M. Golverdingen met dankgebed. Hierna sluit de preses de vergadering.

C. Vonk Noordegraaf, tweede scriba.

DS. C. VAN KRIMPEN NEEMT AFSCHIED VAN URK

Op maandagmorgen, tweede Pinksterdag nam onze geliefde herder en leraar, ds. C. van Krimpen, afscheid van de gemeente Urk. Bijna vier jaar heeft hij de gemeente van Urk mogen dienen, maar Gods weg leidde hem naar de gemeente van Oud-Beijerland om daar de herderstaf op te nemen.

De tekst voor deze bijzondere dienst was genomen uit Romeinen 16:24. "De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen". Deze woorden spreken ons, aldus ds. Van Krimpen, van een zegenwens tot afscheid. We zien dan een drietal hoofdgedachten.

1. een hartelijke wens;
2. een schone inhoud;
3. een krachtig besluit.

Paulus, die de Heere geroepen heeft in Zijn wonderlijke dienst, die eerst een vervolger

was, maar die een volgeling geworden is van Christus, heeft veel moeten lijden om de Naam van Christus. Maar hij mocht ook weleens uitroepen bij al dat lijden, hetzij dat wij leven, hetzij dat wij sterven, wij zijn des Heeren. Het leven is mij Christus en het sterven gewin. Paulus mocht weten genade uit God en door God te hebben verkregen. Deze Paulus gaat de brief aan de Romeinen schrijven. U weet, de Romeinenbrief zien we wel als de sleutel tot het rechte verstaan van de ganse Heilige Schrift. In deze brief vindt u de sleutel hoe een goddeloze gerechtvaardigd wordt. Wie we geworden zijn door onze diepe val, maar ook door welk middel de ellende gekend wordt, namelijk de Wet. U vindt echter ook de sleutel hoe de vrede door Christus met God verkregen kan worden. We hebben u in de achterliggende jaren menigmaal voorgehouden hoe in de Romeinenbrief de zaligheid volkomen geopenbaard is. Gemeente u weet, ik verlangde om u te zien, opdat ik u enige geestelijke gave mocht mededelen, ten einde dat gij versterkt zoudt worden (Rom. 1:11). Dit verlangen is bewaarheid geworden. Ook uw geloof, volk des Heeren, mocht versterkt worden. En u gemeente, ik heb naar u verlangd, en ik heb u gezien, maar ook mijn eigen geloof mocht versterkt worden. En nu, na dit verlangen en dit zien, is de tijd gekomen dat God zeide dat wij een andere wijngaard zouden krijgen. Ik heb u verklaard hoe de weg daartoe geleid is. Daarom moeten we u gaan verlaten. Maar God zal blijven en Hij zal doen wat Hem behaagt. De apostel Paulus schrijft tot afscheid in het 16e vers van hoofdstuk 16: "Groet elkander met een heilige kus". Dit is geen vleselijke kus maar een heilige kus van vrede, van verzoening. Wij mogen in vrede uit elkaar gaan en ik wens u toe, ook mijn jeugd en kinderen, dat gij wijs blijft in het goede en onnozel in het kwade.

Zien we eerst in de woorden van Paulus een hartelijke wens.

Paulus neemt, aldus spreker, afscheid van de gemeente die hij liefheeft en spreekt over de genade die hij als wens de gemeente mee wil delen. Genade is noodzakelijk geworden na onze diepe val in ons verbondshoofd Adam. Paulus zegt eigenlijk, die genade, dat noodzakelijke, dat wens ik u toe. Genade wil zeggen dat een zondaar gratie wordt verleend. Dan wordt de pardonbrief uitgereikt. De oorsprong van die genade ligt in het welbehagen des Vaders verklaard en niet in een vermogen in de mens. Het ligt bij Hem die een begeerte had om een volk zalig te maken. Christus heeft de genade verdiend toen Hij uitriep aan het vloekhout des kruises: "Het is volbracht". Hij is de hemel binnen gegaan en heeft gezegd: Vader geef Mij nu ook degenen voor wie Ik het leven verdiend heb, voor wie Ik gerechtigheid verworven heb. God bewijst de genade aan wie Hij wil. Daarom wens ik mijn onbekeerde medereizigers toe dat ze genade mogen verkrijgen. Gunnen kan ik het wel, maar geven niet.

Genade moet worden ingeleefd, moet in het leven verheerlijkt worden. Om als een goddeloze in het dodelijk Godsgemis, te roepen om genade.

Ten tweede zien we de schone inhoud van deze wens. Paulus spreekt over "De genade van onze Heere Jezus Christus". Daar spreekt hij van de Namen waarin God openbaart wie Hij is. In deze namen openbaart God iets van Zichzelf. De naam Heere betekent Bezitter. Hij zegt hier, ik wens u de genade van de Bezitter die u kocht in het dodelijks tijdsgewricht. Daar heeft Hij hen in Zijn bezit genomen. Heeft deze naam Bezitter al waarde gekregen in uw leven? Het is de kerk des Heeren er om te doen de armen des geloofs om deze Bezitter te mogen slaan, om van Hem te mogen zeggen: Hij is de mijne en ik de Zijne.

In de inhoud van deze hartelijke wens ligt ook de naam van Jezus verklaard. Jezus betekent Zaligmaker, Verlosser. Hij is het Die verlost van het grootste kwaad en brengt tot het hoogste goed. In deze Jezus ligt de volkomen zaligheid. Ik wens u allen dat u in deze Jezus, de tweede Persoon in het Goddelijke Wezen, het leven der genade mag verkrijgen, maar ook bij de gedurigheid uit Zijn volheid zal mogen bediend worden. We vinden in de inhoud van deze wens ook de naam Christus, dat is Gezalfde. Hiertoe is Hij van God de Vader verordineerd. De Kerk mag uit de bediening van Christus leven. Als Profeet zal Hij Zijn kerk onderwijzen in de weg die zij hebben te gaan. Als Priester heeft Hij Zichzelf geofferd en heeft de volkomen zaligheid voor Zijn kerk verworven, maar Hij is ook Koning. Als Koning regeert Hij Zijn kerk. Daarom gemeente, zie dan op deze Koning, Die regeert, bewaart en beschermt. Dat deze Koning der koningen en Heere der heren hier mag achterblijven. Zelf wensen we Hem te volgen als een onderdaan, wat een hoge verwaardiging is, om te gaan waarheen Hij wil. Zien we nu in de derde plaats een krachtig besluit. Paulus gaat besluiten met het woord "Amen". Dit "Amen" betekent: het zal waar en zeker zijn! Dit is een krachtig "Amen" dat in de hemel gehoord is. Gods volk, zowel de bekommerde als de bevestigde mag weleens "amen" zeggen. Weet u wanneer? Als ze horen dat die Koning blijft, dan geloven ze dat God van hun nood af weet. De beste weg om dit amen te verkrijgen is door uw nood bij Hem te brengen. Er is ook een Kerk die gaat amen zeggen op hun vonnis. Dan zeggen ze, zijt Gij met mijn doem gediend, zoek Uw eer, ik heb het verdiend. Dan leggen ze het hoofd op het blok. Dan is verloren gaan, verloren gaan. En als zij dan amen zeggen, dan houdt God de Kerk niet in de heilzame wanhoop. Dan gaat God ze laten zien dat dit amen bevestigend is, in Hem, door Hem en tot Hem. In het woordje amen ligt ook Christus verklaard. Hij blijft. Hij is gisteren en heden dezelfde, tot in alle eeuwigheid. Hij is de Amen. De scheidende predikant wenst dat de genade van onze Heere Jezus Christus met de gemeente zal

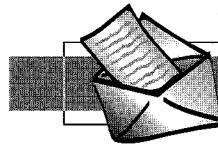
mogen zijn.

Hierna sprak ds. Van Krimpen nog een kort woord van dank tot de koster en zijn vrouw, de organisten, de schoonmaaksters, de Chr. Begrafenisvereniging "Draagt Elkanders Lasten", het college van Burgemeester en Wethouders van Urk, de kinderen, de catechisanten, de Kerkenraad en voor alle liefde die hij vanuit de gemeente heeft mogen ontvangen.

Na de dienst werd hij toesproken door

ouderling J. Bonhof uit Lelystad namens de classis Kampen en de Particuliere Synode Oost. Namens de Kerkenraad en de gemeente voerde ouderling J. Korf het woord. Tenslotte werd ds. Van Krimpen, zijn vrouw en kinderen toegezongen Psalm 121:4. Hierna legde ds. Van Krimpen voor de laatste maal de zegen op de gemeente.

B.P. den Hartog, scriba.

Berichten

KOOR- EN SAMENZANGAVOND DIRKSLAND VOOR OUDEREN, BEJAARDEN EN GEHANDICAPTEN

Op D.V. woensdag 10 juli 2002 zal er ter gelegenheid van de opening van de nieuwe kerk (Mozartsingel 1, te Dirksland) een zangavond worden gehouden. Na deze avond is er gelegenheid om het kerkgebouw te bezichtigen.

Naast het Dirkslands Mannenkoor o.l.v. Frans Cornet, hoopt ook het kinderkoor "Samuël" uit Poederooijen haar medewerking te verlenen. Dit kinderkoor heeft gemiddeld 70 leden en staat onder leiding van Henriëtte van Maelsaeke. De avond begint om 19.30 uur en de kerk zal open zijn om 19.00 uur.

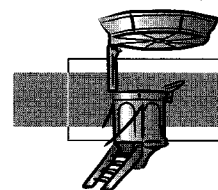
Ook u bent van harte welkom. Op deze

avond zal er een collecte gehouden worden t.b.v. de nieuwbouw van deze kerk.

CURSUS KERKELIJK ORGELSPEL

Op D.V. 28 september a.s. start weer een cursus gericht op de praktijk van het kerkelijk orgelspel. De cursus wordt gegeven op tien zaterdagmorgens met als regel om de veertien dagen. De locatie is in het Wartburg College afdeling Guido de Brès te Rotterdam-IJsselmonde. Het cursusgeld bedraagt voor leden van de Vereniging van Organisten van de Gereformeerde Gemeente € 90,- en voor de overige deelnemers € 100,-.

Voor informatie kan men zich richten tot de coördinator, de heer P.J. Wols, Middenhagen 25, 3078 BG Rotterdam. Telefoonnummer: 010-482 36 07.

Predikbeurten

ZONDAG 7 JULI 2002

Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Aalst 15.30 uur ds. M. Karens; Alblasserdam 9.30 uur ds. B. v/d Heiden en 15.00 uur ds. de Jongste; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Arnhem 10.00 uur ds. Kattenberg en 16.00 uur leesdienst; Beekbergen 10.00 uur ds. Bac en 15.00 uur ds. Schreuder; Berkenwoude 19.00 uur ds. Clements; Bodegraven 16.30 uur ds. Paul en 18.30 uur leesdienst; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Breda 10.00 en 15.00 uur kand. van Boven; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur kand. Verschuure; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. den Boer; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 19.00 uur ds. Meeuse; Enkhuizen 19.00 uur dhr. G. Beens; Enschede 18.30 uur ds. Tuinier;

Enter 9.30 en 16.00 uur ds. de Wit; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 17.00 uur ds. Mijnders; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; Groningen 9.45 en 15.30 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 17.00 uur ds. F. Mulder; Hilversum 10.00 en 16.00 uur ds. Kleppe; Hoogvliet 19.00 uur ds. Schot; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. v/d Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Silfhout; Kamperland 15.00 uur ds. Moens; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 8.30 uur leesdienst en 19.00 uur ds. Clements (Ned. Herv. Kerk); Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur leesdienst; Krabbendijke 14.30 uur ds. Schipper; Lemmer 19.00 uur ds. Vreugdenhil; Marknesse 19.00 uur ds.

Silfhout; Meliskerke 14.30 uur ds. van Krimpen; Middelburg-Centrum 18.30 uur ds. A.B. v/d Heiden; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. J. Karels; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Paul; Naaldwijk 19.15 uur ds. Golverdingen; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Nieuwerkerk (Zld.) 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. J. Beens; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Meeuse; Oosterend-Texel 11.15 en 16.30 uur ds. van Dijk (Ned. Herv. Kerk); Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A.B. v/d Heiden; Oostne 10.00 en 18.00 uur dhr. Bakker; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. P. Blok; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur dhr. G. Pater; Poortugaal 9.30 en 16.30 uur ds. Baaijens; Puttershoek 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. van Aalst; Ridderkerk-Slikkerveer 19.00 uur ds. P. Mulder; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 19.00 uur kand. van Boven; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. Moerkerken en 18.30 uur kand. Hoogerland; Rotterdam-IJsselmonde 18.00 uur ds. Verweij; Rotterdam-Zuid 18.30 uur ds. Kattenberg; Scherpenisse 9.30 en 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Sint Philipsland 9.30 en 15.00 uur dhr. de Heer; Soest 15.00 uur ds. L. Blok; Stolwijk 15.00 uur ds. Brugge; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. de Jongste en 14.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 19.00 uur ds. v/d Net; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur kand. Hoogerland; Vlissingen 14.30 uur ds. Tanis; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 19.00 uur ds. Sonneveld; Werkendam 11.15 en 18.30 uur ds. M. Karens (in de Geref. Kerk); Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Yerseke 14.30 uur ds. van Gelder; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. van Eekveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. Brugge; Zwijndrecht 9.30 en 15.30 uur ds. Verweij; Zwolle 19.00 uur dhr. G. Pater.

DINSDAG 9 JULI 2002

Aalst 19.30 uur kand. Hoogerland; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Mouw; Enter 19.30 uur ds. de Wit; Hoofddorp 19.30 uur ds. Brugge; Nieuwdorp 19.30 uur ds. M. Karens; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. J.

Beens; Ouddorp 19.30 uur ds. van Eekveld; Poederoyen 19.30 uur ds. L. Blok; Rilland-Bath 19.30 uur ds. J. Karels; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. F. Mulder; Rotterdam-Zuid 19.45 uur dhr. de Heer; Soest 19.30 uur ds. van Dieren; Terwolde-De Vecht 13.30 uur ds. Tuinier (huw. bev.).

WOENSDAG 10 JULI 2002

Hilversum 19.45 uur ds. Mondria; Hoogeveen 19.30 uur ds. Veenendaal; Hoogvliet 19.45 uur ds. Visscher; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Mouw; Lisse 19.45 uur ds. Vermeij; Mijdrecht 19.00 uur dhr. G. Beens; Poortugaal 19.30 uur ds. Paul; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. J. Beens; Westzaan 19.30 uur ds. W.J. Karels; Zeist 14.00 uur ds. van Eekveld (huw. bev.).

DONDERDAG 11 JULI 2002

Drachten 19.30 uur ds. F. Mulder; Emmeloord 19.30 uur ds. M. Karens; Goudswaard 19.30 uur ds. Kattenberg; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds. Tanis; Ridderkerk 19.30 uur ds. L. Blok; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. Gunst; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Schipper; Sint Philipsland 19.30 uur ds. Brugge; Stolwijk 19.30 uur ds. Schreuder; Zeist 14.00 uur ds. van Eekveld (huw. bev.); Zwijndrecht 19.30 uur ds. J. de Pater; Zwolle 19.30 uur ds. B. v/d Heiden.

VRIJDAG 12 JULI 2002

Den Helder 19.30 uur ds. Meeuse.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Ouddorp NH, gem. Alkmaar. Zondag 7 juli 2002 10.00 en 17.00 uur evangelist H.J. van den Boogaart.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur. Catechisatie: dinsdagavond om de twee weken 18.15 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; Kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107; diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Bijbelstudie: iedere woensdagavond om 20.00 uur.

Advertenties

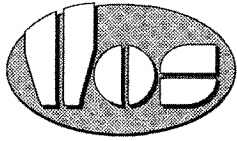
FRIESLAND. Heerlijk nazomeren in Bakkeveen, midden in de Friese Wouden t.h. stacars, nog vrij zomervak. 23/8-30/8 en daarna t/m 26/10, incl. herfstvak, huur niet (te) duur! Fam. v.d. Sluis, info 0512-516096

Begrafenis Verzorging Tollenaar
van Swindenstraat 25, 4532 KC Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

TEXEL. Ruim gelegen 6-8 pers. bungalows, 3-sl.k., wasm. en 4-6 pers. stacaravans, 2 sl.k., douche. Bel voor de folder: 0222-318391. Bungalow-park 'De Verassing', Bijenkorfweg 6, Oosterend.

KLASSIEKE ORGELS
Hoofddealer van **Johannus, Eminent, Ahlborn, Sweelinck, enz.**
Stolk orgels
Tel.: 0180 - 31 56 52
Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Noord, Kapelstraat 1
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18
UNIEK IN KLASSIEK

Herenkleding Accessoires
Boeder Scherpenzeel
AMBTSKLEDING
Kostuums: ~ 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streppantalons ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hoeden ~ Schoenen
Winkel:
Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
Telefoon 033 - 2778068 / 033 - 2778899
Op afspraak - service aan huis

Vertrouwd verzorgd

Begrafenisverzorging Vos

- verzorgt begravenissen in alle plaatsen op de Veluwe en aangrenzende gebieden
- staat u terzijde met vertrouwde zorg en aandacht, ongeacht bij welk begrafenisfonds u bent aangesloten
- is dag en nacht te ontbieden en altijd bereikbaar
- houdt rekening met uw persoonlijke wensen
- verzorgt geen crematies

Begrafenisverzorging Vos Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
Telefoon (0577) 40 16 89, Fax (0577) 40 10 27

Begrafenisverzorging Vos. Zorg met gepaste eerbied.

Collectebonnen machinaal tellen?

vraag demo en/of referentie

Den Hertog 0314-341381/0548-515415

Kraamzorg?

RST

Tel. 0342 - 422 324
Postbus 154, 3770 AD Barneveld

WADDENEILANDEN. Heerlijk nazomeren op Ameland/Terschelling t.h. keurige Stacars/challets, vrij na 30/8 t/m 15/11 incl. herfstvak, huur niet (te) duur! Fam. v.d. Sluis, info 0512-516096

TE HUUR Zomerhuisje in **Beekbergen**, 4-pers. tel. 055-5062123.

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam en omstreken.
Opbaar mogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mocartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 460 85 09
Fax 010 - 435 79 12

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

SHGO

STICHTING HULPVERLENING IN GEZINNEN

Uitgaande van de Ger. Gem. in Ned.

Voor betaalbare en verantwoorde hulp in gezinnen waar uit de Statenvertaling wordt gelezen en geen TV aanwezig is.

Rijksgediplomeerde **KRAAMHULP:**
tel. 033-2774 547 of 0346-264 595.
Dagelijks bereikbaar, laat u tijdig inschrijven.

GEZINS- BEJAARDEN EN ZIEKENHULP:
tel. 0166-652 605.
Inlichtingen iedere werkdag van 8.30-10.30 uur;
vrijdags ook van 19.00 - 20.00 uur.

HONGER in MALAWI

Meer dan een half miljoen mensen hebben honger en eten onrijpe mais. Van de nieuwe oogst blijft daardoor niet veel over. In september loopt dat aantal op tot miljoenen. Nu helpen, om straks erger voorkomen!

Help! Giro 307447

Op kosten van het deputaatschap zijn al tientallen tonnen mais uitgedeeld. Dankzij uw steun.

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING
IN BIJZONDERE NODEN DER
GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Postbus 615 • 3440 AP Woerden
Tel. 0348-489910 • Fax 0348-483721